

SOMNUL CENZURII NAȘTE MONȘTRI

camera ocupată de Frăulein, unde adevărata ei personalitate se manifestă liberă de orice constrângeri sociale. Pălării extravagante, rochii provocatoare, pene și rujuri țipătoare completează imaginea celei care se dovedește a avea puternice porniri nimfomane. Mișcările voluptuoase, pantomima ironic-batjocoritoare la adresa stăpânilor, dansurile lascive nu mai au nimic comun cu individa rigidă, cu figură imobilă și gesturi militărești. Această dimensiune secretă, fără a intra în contradicție cu modelul autorului, are avantajul notabil de a crea un context care justifică îngăduința ei finală față de Wanda. Un procedeu similar, de îmbogățire a supratextului, utilizează regizorul pentru a reprezenta amplu categoria truditelor cu simbrile de pe lângă casele cele mari. Ei populează un spațiu aproape circular, ce înconjoară platforma centrală din trei părți, avansând până în prosceniu și pătrunzând până la limita adâncului de scenă. Încă o dată, aplecarea cu realism asupra unei lumi adesea idilizate scoate la lumină făpturi prozaice, cu preocupări banale, uneori iritante prin lipsa lor de seriozitate. Obșnuita atitudine meditativă e înlocuită cu privitul în gol, înțelepciunea proverbială cu trișatul la barbut, sfioșenia de altădată cu avansurile directe, iar bucatelor tradiționale le-a luat locul un pumn de semințe. Martori tăcuți, ei deschid reprezentația printr-un prolog fără cuvinte, aduc un plus de dinamism (necesar, mai ales în prima parte) prin aparițiile lor periodice și contribuie substanțial la construirea finalului într-o notă de cinism absolut: parastasul se termină cu o horă în care se prinde toată lumea.

În ansamblu, montarea tinde asimptotic spre o „comedie” de tip cehovian, gen **Trei surori** ori **Livada de vișini**, la aceasta din urmă făcând aluzie un detaliu scenografic: grădina cu pomi mulți din spatele casei. Meritul de a păstra permanent echilibrul, fără a cădea în capcanele extreme – caricaturizare exagerată sau patetism ieftin –, la fel de periculoase amândouă, revine, în egală măsură, coerenței demersului regizoral și interpretărilor actricești, exacte și motivate.

ANCA ROTESCU

RECVIEM LA GHIȘEU de Mariana Vartic ● **TEATRUL TINERETULUI DIN PIATRA-NEAMȚ** ● Data reprezentației: 16 martie 1997 ● Regia: Radu Tempea ● Scenografia: Adina Panaitescu ● Distribuția: Lucreția Mandric (Femeia), Roxana Frunză (Doamna), Pompiliu Ștefan (Domnul), Mihaela Munteanu (Fata), Tudor Tăbăcaru (Zidarul), Traian Grigoriu (Bețivul).

Nu trebuie să se înțeleagă din titlu că am fi adepții sau „nostalgicii” cenzurii ideologice sau politice, practică nu doar de regimul comunist, ci de toate regimurile totalitare. Dar o cenzură **estetică**, a rațiunii și a bunului-simț, o cenzură a lucidității, capabilă să aperse valoarea artistică și să discearnă între experiment și aberație pur și simplu, trebuie să existe. Altfel, suntem nevoiți să asistăm neputincioși nu numai la maltratarea textului, ci și la chinuirea actorilor, zadarnică dar sadică, la propriu ca și la figurat, consecința firească fiind gonirea publicului. Căci nici spectatorii, nici criticii nu pot înțelege ceva acolo unde nimic nu e de înțeles. Pornind de la piesa nu lipsită de calități, normală și logică, a Marianei Vartic, **Recviem la ghișeu**, un tânăr absolvent clujean de regie a destructurat textul, concentrându-se doar asupra primului cuvânt din titlu, pe care l-a luat „la propriu”, precum într-o cunoscută piesă de Băieșu, ilustrând replicile aleatoriu, cu scene de sorginte religioasă sau de-a dreptul coșmarești, fără nici o noimă. A rezultat o strușcămilă cu pretenții, dar fără nici o acoperire, pur și simplu întristătoare în raport cu buna-credință a actorilor și cu efortul depus.

Am avut curiozitatea să stau de vorbă, după reprezentație, cu câțiva spectatori; mai fuseseră la teatru, dar erau acum vădit nedumeriți. I-am asigurat de propria-mi nedumerire și i-am rugat să treacă peste incident și să vină în continuare la teatru, unde vor avea de văzut poate destule lucruri stranie, dar inteligibile și care probabil o să le placă. Nu știu cât m-au crezut, căci se arătau foarte descumpăniți. Așa că mă întreb și vă întreb: nu intra oare în atribuțiile directorului să oprească repetițiile la un spectacol care se dovedește nedemn de firma teatrului? Andrei Șerban, ca director al Teatrului Național din București, n-a ezitat s-o facă, și cred că era dreptul lui, chiar dacă nu va fi avut

„dreptate”, după opinia regizorului în cauză.

Incidentul pietrean – pentru că spectacol de teatru, oricât aș vrea, nu pot să-i zic! – n-ar fi meritat atâta considerație, dacă n-ar fi vorba aici despre o chestiune de principiu. Oricât de bine intenționat inițial – și cine ar putea fi împotriva încurajării tinerelor talente regizorale, mai ales la Teatrul Tineretului, cu o frumoasă tradiție în acest sens? –, directorul are și obligația de a „cenzura” sau chiar de a scoate de pe afiș ceea ce – la modul cel mai evident cu putință – nu merită să apară în fața publicului. Căci el e investit cu răspunderi și pentru „protecția consumatorului” de teatru.

Altfel, geaba chichirez gâlceavă, dacă nema putrință.

VICTOR PARHON

OPȚIUNE IMPOSIBILĂ

DE PARTEA CUI EȘTI? de Ronald Harwood. În românește de Radu Beligan ● **TEATRUL NAȚIONAL DIN BUCUREȘTI** ● Data reprezentației: 20 martie 1997 ● Regia: Radu Beligan ● Decorul: Mihai Mădescu ● Costumele: Luana Drăgoescu ● Distribuția: Costel Constantin (Steve Arnold), Cecilia Bărbora/Tatiana Constantin (Emmi Straube), Lămia Beligan (Tamara Sachs), Alexandru Bindea (Helmuth Rode), Dan Puric, Mihai Călin (David Wills), Mircea Albulescu (Wilhelm Furtwängler).

Extraordinara eficiență a filmului „Procesul de la Nürnberg” a contribuit hotărâtor la încrustarea în conștiința publică a succesului în procesul de pedepsire a criminalilor de război, a crimei de genocid. Filmul a fost mult mai reușit decât realitatea; juriștii, victimele și, nu în ultimul rând, acuzații au atras atenția, în lucrări mai puțin populare, că celebrele procese au fost un eșec: acuzații au fost adunați oarecum la întâmplare, capetele de acuzare au ținut seama de interesele divergente ale învingătorilor, definițiile juridice s-au dovedit neputincioase în fața enormității crimelor. Verdicturile au fost și ele destul de emoționale: secretarul lui Himmler